

Зміст

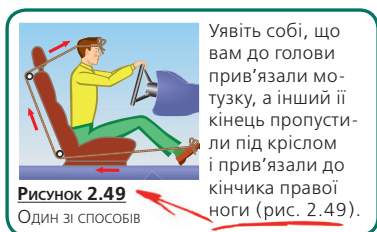
Корисні особливості книги	4
РОЗДІЛ 1. Вступна частина	5
1.1 Від автора	6
1.2 Автомат або механіка?	10
РОЗДІЛ 2. Водіння на навчальному майданчику	15
2.1 Посадка за кермом, налаштування дзеркал, рулювання та перемикання передач ..	16
2.2 Старт автомобіля	30
2.3 Вправа «старт-зупинка»	46
2.4 Змійка переднім ходом	62
2.5 Змійка переднім ходом зі старт-зупинкою	78
2.6 Основи руху заднім ходом	82
2.7 Розворот	92
2.8 Змійка заднім ходом	100
2.9 Слалом	111
2.10 Розворот у габаритному дворику	116
РОЗДІЛ 3. Водіння в умовах міста	123
3.1 Перший виїзд на дорогу	124
3.2 Перемикання передач	136
3.3 Старт у гору	143
3.4 Основні принципи руху в потоці	161
3.5 Проїзд перехрестя	181
3.6 Обгін і зустрічний роз'їзд	206
3.7 Пішоходи та сусіди по дорозі	219
РОЗДІЛ 4. Паркування	235
4.1 Способи паркування	236
4.2 Паралельне паркування переднім ходом	241
4.3 Паралельне паркування заднім ходом	250
4.4 Паркування типу «гараж»	254
РОЗДІЛ 5. Водіння в особливих умовах	269
5.1 Особливості руху в темну пору доби	270
5.2 Особливості руху в дощ	275
5.3 Особливості руху з причепом	284
РОЗДІЛ 6. Заключення	291
6.1 Що потрібно брати із собою в дорогу	292
6.2 Заключні настанови	297
ДОДАТКИ	300
Пам'ятка водія	301
Екзаменаційні питання для офіційного іспиту в Сервісному центрі	308
Екстрена допомога при ДТП	314

Корисні особливості книги

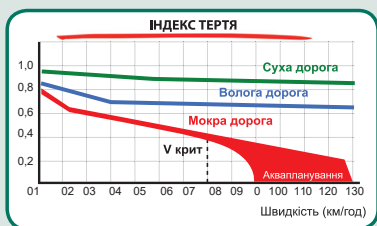
Матеріал у книзі викладений у певній послідовності – «від простого до складного». Спочатку розглядаються базові навички, які повинен освоїти майбутній водій, і тільки потім відбувається перехід до більш складних.

- ✓ Зверніть особливу увагу**
У момент утримання паузи п'ята лівої ноги повинна знаходитися на підлозі...
- ✓ Порада**
При гальмуванні дуже корисно уявити собі, що на торпеді...
- ✓ Для довідки**
Юз – неконтрольований рух транспортного засобу, що...
- ✓ З досвіду навчання водінню**
З приводу старту деякі шановані мною автори підручників...

Книга рясніє різними блоками, як то: «Доречно зауважити», «Зверніть особливу увагу», «Для довідки», «Цікавий факт», «Порада», «З досвіду навчання водіння», «Випадок із життя». Кожен з цих блоків має свою «функцію». Наприклад, у блоці «Для довідки» ви знайдете роз'яснення термінів, у блоці «Порада» – вказівку по виконанню будь-яких дій. У блок «Зверніть особливу увагу» включені настанови, виконання яких украй важливо, а також те, на чому необхідно зосередити вашу увагу. В «Доречно зауважити...» подано відомості, які можуть вам допомогти в тій чи іншій ситуації, а в «Цікавий факт» зібрані матеріали, покликані розширити кругозір читача. «Випадок з життя» і «З досвіду навчання водінню» розкажуть читачеві повчальні історії й курйозні випадки з особистого досвіду автора.

Комусь для вивчення вистачає слів, комусь – малюнків, але більшість усе ж вважають за краще бачити і те, й інше. Саме тому вся інформація подається в зв'язці «текст – малюнок». Після прочитання тексту ви, перевіривши погляд на малюнок, закріпите прочитаний матеріал, оскільки повторите знову все щойно вивчене. А шукати відповідний малюнок довго не доведеться завдяки посиланням, розставленим по тексту.

Книга рясніє новими поняттями й роз'ясненнями процесів, що відбуваються в автомобілі. Найбільш складні моменти відображені на графіках і діаграмах, це додає наочності матеріалу, що викладається.

1. Під час руху на якому автомобілі збільшення швидкості може сприяти усуненню занесення задньої осі?

- 1 На передньоприводному.
- 2 На задньоприводному.

Ця книга допоможе вам у підготовці до теоретичного іспиту на право керування автомобілем, оскільки в ній наведені питання з екзаменаційних білетів, що часто зустрічаються, з правильними відповідями на них.

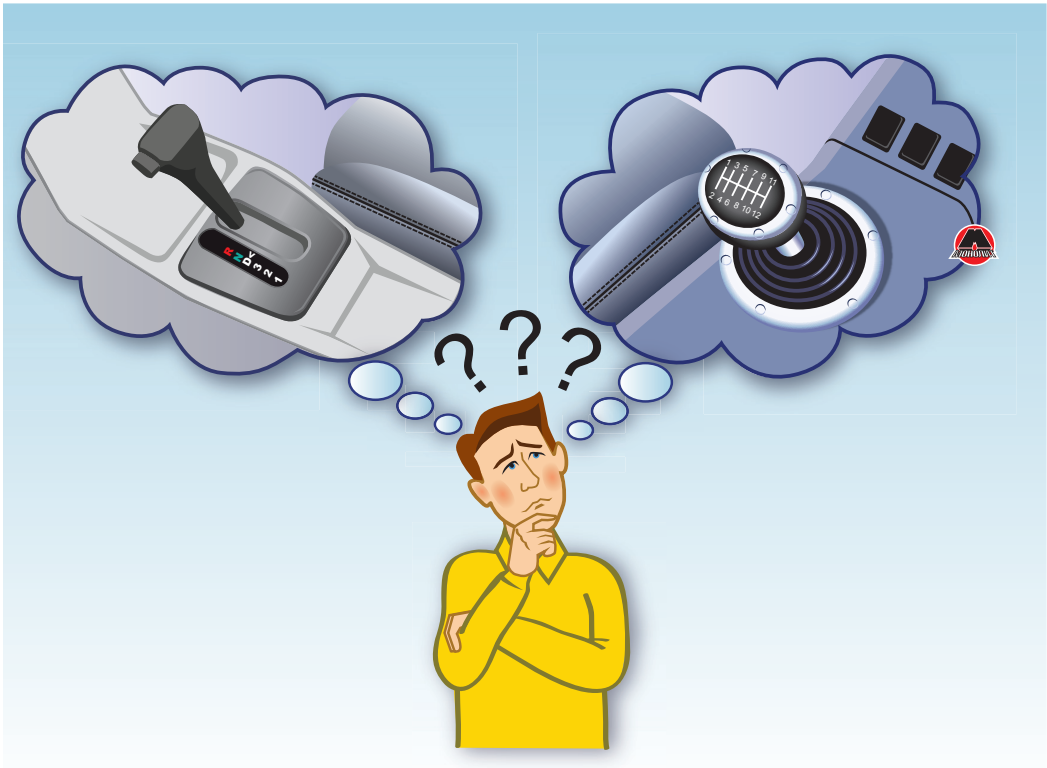
Щоб вивчення питань і відповідей на них не перетворилося в банальне «зубріння», майже під кожним питанням наведено посилання на матеріал у книзі. Зроблено це для того, щоб ви розуміли суть справи: чому ви відповідаєте саме так, а не інакше. Це зайвий раз дозволить закріпити знання.

Вступна частина

Розділ, у якому читач знайомиться з автором і отримує відповіді на найпоширеніші питання, що хвилюють практично кожного перед початком навчання водінню.

1

РОЗДІЛ

Рисунок 1.1 Що обрати новачку?

ми стежками зі швидкістю понад 150 км/год. Автомобілі, що пролітають повз величезні дерева, просто вражають. Сміливості цих водіїв можна хіба що позаздрити, хоча це, насамперед, майстерність. Новачку, який тренується на навчальному майданчику, набагато страшніше, оскільки всі ті самі дії (повороти кермом і натискання на педалі) йому даються значно важче, ніж досвідченому водієві.

Отже, якщо розглядати навчальний автомобіль як тренажер, на якому людина навчається одночасно виконувати велику кількість незалежних одна від одної дій (ноги тиснуть на педалі, руки крутять кермо, увага зосереджена лише на дорозі), то в цьому випадку краще обрати саме механічну коробку передач, а не «автомат». З власного досвіду знаю, що люди, які опанували курс із водіння на автомобілі з автоматичною коробкою, так і не змогли керувати ним щоденно. Найімовірніше, не усвідомили, як саме рухається автомобіль. На мою думку, під час навчання варто віддати перевагу автомобілю з механічною коробкою передач.

Водіння на навчальному майданчику

В цьому розділі детально розглянуті вправи початкового етапу навчання, що виконуються на навчальному майданчику. Не варто нехтувати цими тренуваннями, оскільки саме вони дають базові навички, від яких буде залежати якість подальшого водіння.

2

РОЗДІЛ

2.1 Посадка за кермом, налаштування дзеркал, рулювання та перемикання передач

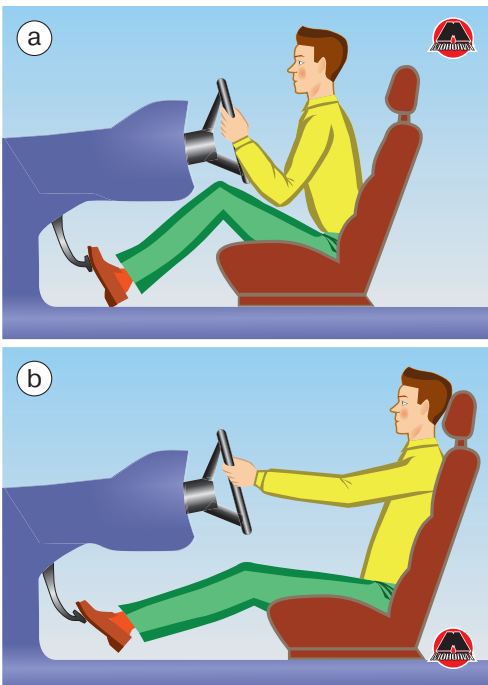
Посадка за кермом

Я вже наголошував, що вміти керувати автомобілем – виконувати певні дії, щоб автівка прямувала туди, куди необхідно, а водій про це навіть не замислювався. Під час руху способи керування автівкою залишаються однаковими: водій завжди натискає на педалі, крутить кермо і озирається навкруги, обираючи дистанцію або вибудовуючи траєкторію. Змінюються лише «декорації»: спочатку це навчальний майданчик, згодом це дорога з будинками вздовж неї, перешкодами, що з'являються, та автомобілями, що рухаються. Для досвідченого водія не має значення, де саме їхати: дорогою зі щільним рухом або замиським шосе – він почуватиметься впевнено скрізь, оскільки вже звик до всіх «декорацій». Головне в керуванні автомобілем – забезпечити свободу рухів.

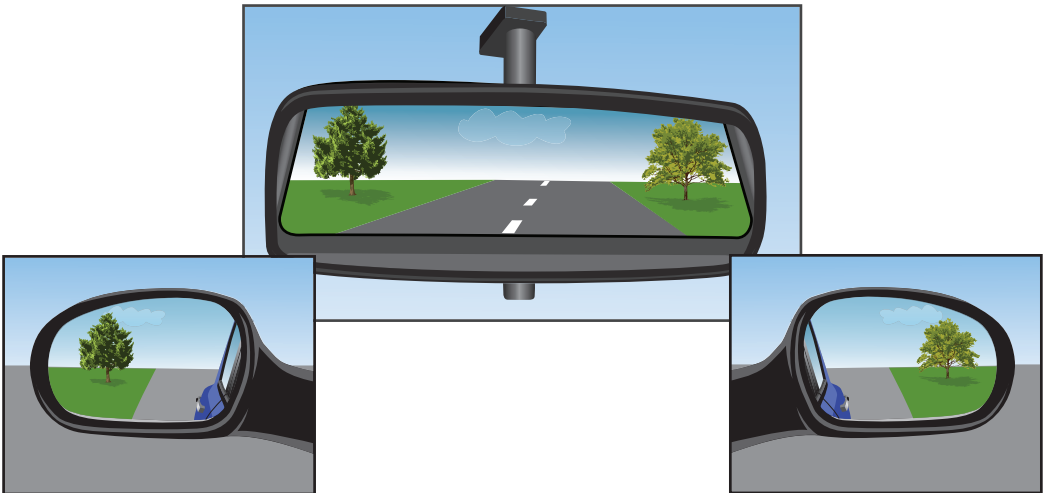
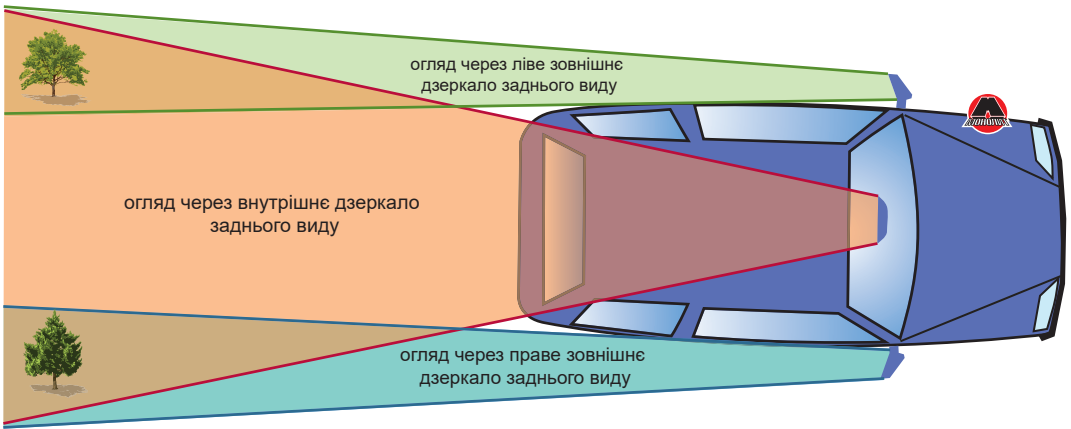
Саме тому важливо правильно налаштувати робоче місце водія.

Напевно, всі помічали водіїв, які тримаються за кермо, поклавши на нього лікті і впершись животом – такий собі кролик, що виглядає з-за пагорба (рис. 2.1а). Інша крайність – водій відсуває крісло якомога далі і відкидає спинку сидіння (рис. 2.1б). У такому напівлежачому положенні на витягнутих руках тримає кермо кінчиками пальців. Ці обидва положення тіла під час сидіння не забезпечують належного контакту водія з автомобілем, тому людина за кермом швидко втомлюється, оскільки всі дії обмежені. Доводиться відривати спину від крісла або ялозити по сидінню.

За двома показниками можна визначити правильне положення водія під час сидіння (рис. 2.2). Під час натискання педалі зчеплення п'ятка лівої

Рисунки 2.1 Неправильна посадка водія за кермом автомобіля.

Рисунок 2.8 Оглядовість навколо автомобіля в дзеркала заднього виду.

Випадок із життя

Дівчина дотримується правила поступатися дорогою пішоходам. Коли вона побачила людину, яка наближається, різко загальмувала, навіть не подивившись у дзеркало; пішохід, як виявилось, навіть і не збирався перетинати дорогу. Він просто підійшов до краю проїзної частини, а таксист, який рухався за автівкою, поквапився й «наздогнав» автомобіль, що раптово загальмував.

диться, і вмієте правильно вибудувувати траєкторію навіть при низьких фішках. До того ж критерієм правильного виконання слалому є час проходження: якщо ви виконуєте цю вправу протягом 40-50 секунд, тоді все було зроблено правильно; якщо довше – десь припустилися помилок.

2.10 Розворот у габаритному дворіку

Вправа «Розворот у габаритному дворіку» входить до екзаменаційної програми, тому цілком заслужено викликає інтерес багатьох учнів, які опановують автомобіль. Утім, перш ніж приступити до цієї вправи, я хотів зазначити, що «Розворот у габаритному дворіку» (так само як і «Розворот у три прийоми») – це, швидше, тестове завдання, ніж навчальний елемент.

Уявіть, що якийсь водій навчився паркуватися між червоним і фіолетовим автомобілями. У нього все виходить дуже вправно і красиво, проте, як на гріх, автомобілі поміняли, і виявилось, що тепер на їхніх місцях стоять рожевий і зелений. І хоча нічого не змінилося (всі умови залишилися такими самими, змінився лише колір автівок), але цьому водієві не вдається припаркуватися.

Навіщо я розповів про це? Якщо водій у певній дорожній ситуації здатний побачити навчальну вправу, то він легко впорається з будь-яким завданням. Адже погодьтеся: будь-яка перешкода на дорозі – це ті самі фішки. Наприклад, замість будь-якого автомобіля можна поставити чотири фішки (по його кутах). Інша справа, якщо людина не надає особливого значення навчальним фішкам, на відміну від реального білосніжного Lexus, побачивши який, вона вже просто не може керувати ні руками, ні ногами.

Отже, якщо розглядати будь-який маневр на дорозі – будь то розворот або поворот – як окремий випадок або фрагмент змійки переднім або заднім ходом, то будь-яка дорожня ситуація вирішиться легко. І «Розворот у габаритному дворіку» – це приклад набору таких «окремих випадків», а не навчальна вправа, завдяки якій водій набуває певних навичок водіння.

Спробуємо розібратися, як треба виконувати цю вправу. Ба більше, на цьому прикладі згодом ви зможете самостійно так само розбити будь-яку іншу подібну вправу на кілька простих, після чого легко виконаєте цю вправу завдяки вже набутим навичкам водіння.

Водіння в умовах міста

Розділ, у якому йтиметься про перші навчальні виїзди на дороги міста. Читач дізнається про те, як правильно поводитися в умовах дорожнього руху, на що звертати увагу, звідки очікувати небезпеку.

3.1 Перший виїзд на дорогу

Час поговорити про перший виїзд на міську дорогу, але спочатку хотілося б розповісти невелику історію з життя.

З досвіду навчання водіння

Якийсь час у мого знайомого інструктора займалася дівчина. Коли вони разом уже «накружляли» на навчальному майданчику близько восьми годин, але ще не виїжджали в місто, ця дівчина зателефонувала своєму інструкторові і повідомила, що збирається припинити з ним заняття, оскільки у неї почало складатися враження, що з неї просто тягнуть гроші, намагаючись довести до якоїсь незрозумілої досконалості замість того, щоб рухатися містом, тобто займатися тим, що реально знадобиться згодом. На цю думку її нашоухнула подруга, яка виїхала в місто вже на другому або третьому занятті й уже третій рік самостійно рухається на своєму автомобілі. Мій знайомий на це відповів так: «Добре. Це твоє право. Ти сама вирішуєш, з ким краще займатися. Втім, перш ніж ухвалюватимеш остаточне рішення (якщо я викреслю тебе зі списку, то назад більше не візьму – занадто щільний графік), зателефонуй своїм друзі і запитай, скільки разів за весь час вона фарбувала свій автомобіль. Ще раз поміркуй і подзвони мені за півгодини». Дівчина зателефонувала хвилини за три: «Ми займатимемося далі...». Виявилось, що за ті самі три роки, які подруга дівчини провела за кермом автомобіля, її автівку фарбували чотири рази, причому два з них досить серйозно – з супутніми кузовними роботами. Звісно, на все це було витрачено чимало грошей і часу. Загалом, та дівчина зрозуміла, що якісне навчання в будь-якому випадку обійдеться дешевше, і вони продовжили заняття.

Навіщо я згадав цю історію? Якщо ви комфортно почуваетесь на навчальному майданчику (тобто спрямовуєте автомобіль саме туди, куди потрібно, – туди, куди дивляться очі; доволі рефлексивно працюєте ногами, зупиняючи автомобіль тоді, коли потрібно, а не тоді, коли «дорізли» для цього), звільняється частина уваги, яка може бути витрачена на відстеження дорожньої ситуації. Саме тоді доцільно говорити про перший виїзд на міську дорогу загального користування.

Зазвичай зі своїми учнями я здійснюю перший виїзд в місто тоді, коли людина свідомо проїжджає змійку заднім ходом, користуючись при цьому дзеркалами. Нехай навіть не все буде так добре, як хотілося б, але цей проїзд свідчитиме про те, що вже можна починати виїжджати на дорогу. Зазвичай перед виїздом 30-40 хвилин ми «розігріваємося» на навчальному майданчику – покроково виконуємо всі попередні вправи. Відомо, повторення – мати навчання. Ми починаємо зі старт-зупинки, потім переходимо до зміюк (переднім ходом зі старт-зупинкою і заднім ходом) та розворотів. Після цього можна виїжджати в місто.

Паркування

З цього розділу читач дізнається, які бувають способи паркування, і навчиться правильно користуватися різними орієнтирами, щоб паркуватися швидко і красиво.

4

РОЗДІЛ

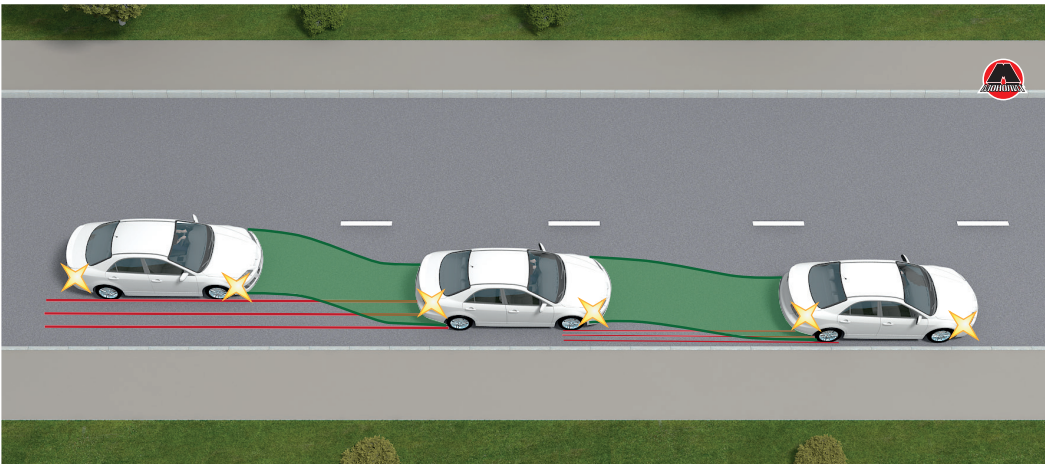
4.1 Способи паркування

Настав час поговорити про паркування автомобіля.

Існує кілька способів паркування залежно від конкретних умов, у яких доведеться паркуватися.

Спочатку уявіть, що ми маємо лише бордюрний камінь, біля якого нікого немає. Із паркуванням біля бордюру не виникає труднощів, проте навіть у цій ситуації дехто іноді примудряється заїхати на бордюр.

Як же діяти? Насамперед потрібно запам'ятати, що жодних екстрених під'їздів до бордюру не повинно бути. Іншими словами, рухаючись на відстані півметра-метр від бордюрного каменя, потрібно увімкнути правий поворот і, не поспішаючи, подумки поділити відстань між бордюрним каменем та правим бортом автомобіля приблизно на три частини, після чого, як і раніше, не поспішаючи, перестроїтися на $2/3$ цієї відстані. Потім, перевіривши відстань від бордюрного каменя до автомобіля, в тій же послідовності варто знову перестроїтися на $2/3$ відстані ближче до бордюру, але тепер працюючи кермом дуже повільно (рис. 4.1). Отже, за два-три підходи можна дуже акуратно «притулитися» до бордюру і, відповідно, зупинитися.

Рисунок 4.1 У паркуванні біля бордюру не виникає труднощів. Рухаючись на відстані півметра-метр від бордюрного каменя, потрібно увімкнути правий поворот і, не поспішаючи, подумки поділити відстань між бордюрним каменем та правим бортом автомобіля приблизно на три частини, після чого перестроїтися на $2/3$ цієї відстані. Потім, перевіривши відстань від бордюрного каменя до автомобіля, в тій же послідовності варто знову перестроїтися на $2/3$ відстані ближче до бордюру, але тепер працюючи кермом дуже повільно. Отже, за два-три підходи можна дуже акуратно «притулитися» до бордюру.

Водіння в особливих умовах

Розділ, у якому розглядаються особливості руху автомобілем в різних не зовсім стандартних умовах – в темний час доби, під час дощу, з причепом. Після ознайомлення з цією інформацією читач знатиме, як зробити свою поїздку максимально безпечною за будь-яких обставин.

5.1 Особливості руху в темну пору доби

Основна проблема руху в нічний час — зниження видимості. Отже, найголовніше і в той же час найпростіше, що можна і потрібно зробити, — це знизити швидкість руху.

З якою ж швидкістю можна безпечно пересуватися автомобілем у темний час доби?

Візьмімо для прикладу рух у вечірній час містом із ближнім світлом фар. Фари ближнього світла освітлюють простір приблизно на 30~50 метрів перед автомобілем (залежно від навантаження, налаштувань тощо) — не так уже далеко, як хотілося б, адже, як ми вже обговорювали, водієві необхідно дивитися вперед на 100~150 метрів. Отже, якщо раптом на дорозі буде якась затемнена й непомітна перешкода, то побачити її водій зможе лише в світлі фар свого автомобіля, тобто за ті самі 30~50 метрів. Якщо пам'ятаєте з попередніх розділів, зупинний шлях середньостатистичного автомобіля зі швидкості 60 км/год складає 35~40 метрів. Отже, якщо ближнє світло фар освітлює лише 30 метрів перед автомобілем, то максимально допустима швидкість у цьому випадку не може перевищувати 60 км/год, оскільки в іншому випадку водій просто не встигне зупинитися вчасно. Коли перешкода виникне в полі зору, буде вже пізно. Так, є водії, які в потрібний момент десь підсвітять дальнім світлом фар, або у них чудова швидкість реакції. Але зараз ідеться про водіїв-початківців, які не володіють якимись спеціальними навичками, надлюдською реакцією і здатністю миттєво оцінювати дорожню обстановку. Ба більше, такі водії не можуть передбачити подальшого розвитку подій у реальному житті, бо не мають досвіду. Як я вже наголошував у попередніх розділах, усі ситуації на дорозі повторюються, і щоб це зрозуміти, потрібно набувати певного досвіду.

Отже, основний критерій безпеки руху в темний час доби — чудова швидкість, яка дозволить зупинити автомобіль або радикально змінити напрямок руху після того, як у полі зору водія несподівано виникне перешкода.

Доречно зауважити

У великих містах переважно всі вулиці з настанням сутінків досить добре освітлюються, тому їзда у вечірній час майже не відрізняється від їзди вдень. Однак у багатьох населених пунктах із настанням темряви дороги освітлюються хіба що з вікон будинків. Оскільки більшість наших співвітчизників віддає перевагу одягу темних кольорів, то своєчасно помітити пішохода в темний час доби досить складно.

Заключення

Заключний розділ, у якому даються поради з приводу того, що корисно мати в автомобілі під час поїздок, щоб бути готовим до будь-яких несподіванок, а також настанови перед початком самостійного водіння.